

Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru)

Y cefndir

Mae Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyladwy i [Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn \(CCUHP\) a'i Brotocolau Opsiynol](#) wrth iddynt arfer unrhyw rai o'u swyddogaethau. Wrth baratoi'r Bil Gwahardd Rasio Milgwn (Cymru) ("y Bil") a'r polisi sy'n sail iddo, ystyriwyd a allai plant, neu grwpiau penodol o blant, gael eu heffeithio. Mae hyn wedi llywio'r dadansoddiad o'r ffordd y mae'r Bil yn effeithio ar erthyglau'r Confensiwn.

Amcanion polisi

Mae'r ffordd yr ydym yn trin anifeiliaid yn adlewyrchiad pwysig o werthoedd ein cymdeithas. Rydym am i Gymru gael ei chydabod am ei safonau rhagorol o ran iechyd a lles anifeiliaid. Rydym yn gwahardd rasio milgwn yng Nghymru oherwydd ein bod am gadw milgwn yn ddiogel ac yn rhydd rhag niwed.

Rydym yn pryderu am yr effaith y mae gweld anifeiliaid gwyllt yn rasio, ar gyfer adloniant yn unig, yn ei chael ar agweddau pobl tuag at anifeiliaid, yn enwedig agweddau sy'n datblygu ymhlith plant a phobl ifanc. Bydd gwahardd rasio milgwn yn cyfrannu at annog agweddau parchus a chyfrifol tuag at ddefnyddio anifeiliaid ar gyfer adloniant. Mae [Cynllun Lles Anifeiliaid Cymru \(2021–2026\)](#) yn cynnwys uchelgeisiau i hyrwyddo addysg ynghylch lles anifeiliaid, sy'n anuniongyrchol yn cefnogi'r broses o lunio barn pobl ifanc ar anifeiliaid ar wahân i anifeiliaid anwes.

Mae'r gwaharddiad hwn yn rhywbeth y gofynnwyd i ni ei ystyried ers amser maith. Llofnododd mwy na 35,000 o bobl [ddeiseb](#) i helpu i'w hamddiffyn oherwydd eu bod yn poeni am ddiogelwch milgwn wrth rasio. Rydym wedi gwrandao a nawr yw'r amser iawn ar gyfer gwaharddiad.

Casglu tystiolaeth ac ymgysylltu â phlant a phobl ifanc

Yn 2019, fel rhan o'n hymgyngoriad ar [Arddangosfeydd Anifeiliaid](#), gofynnwyd i blant a phobl ifanc beth oedden nhw'n ei feddwl am agweddau at anifeiliaid pan fyddant yn cael eu harddangos neu eu defnyddio ar gyfer adloniant. Cyhoeddwyd [fersiwn plant a phobl ifanc](#) o'r ymgynghoriad. Ni chyflwynwyd unrhyw ymatebion fel rhan o'r ymarfer hwn.

Fodd bynnag, yn 2019, yn Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru, buom yn siarad â 104 o blant a phobl ifanc. Roedd cytundeb cyffredinol (81%) bod angen newid yn y ffordd y mae arddangosfeydd anifeiliaid yn cael eu rheoleiddio. Yn ogystal, cytunodd 84% o'r ymatebwyr y byddai'r newidiadau yn gwella lles anifeiliaid.

Er nad yw'n ymwneud yn uniongyrchol â'r gwaharddiad milgwn, helpodd yr ymatebion i ddeall beth oedd plant a phobl ifanc yn ei feddwl oedd yn bwysig ar gyfer datblygu agweddau parchus a chyfrifol tuag at anifeiliaid.

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda grŵp o randdeiliaid drwy ein grŵp bridio cŵn yn gyfrifol a pherchnogaeth gyfrifol ar gŵn. Mae'r grŵp yn ein helpu drwy ein gwaith cydweithredol i warchod diogelwch ac iechyd y cyhoedd, diogelu a chodi safonau lles anifeiliaid ac annog newid ymddygiad.

Un o gryfderau allweddol y grŵp hwn yw ei fod yn ein galluogi i alinio negeseuon, canolbwyntio ein hymdrechion, ac osgoi dyblygu gwaith, gan sicrhau bod elusennau, cyrff cyhoeddus a darparwyr addysg yn gweithio gyda'i gilydd tuag at nodau cyffredin. Mae'r dull cydgysylltiedig hwn yn ein helpu i gyrraedd mwy o bobl, yn fwy effeithiol.

Mae rhan o waith y rhanddeiliad yn ein helpu i ddeall yn well sut mae plant a phobl ifanc yn teimlo am anifeiliaid. Maen nhw'n gweithio'n uniongyrchol gydag ysgolion a chymunedau, felly maen nhw'n clywed sut mae pobl ifanc yn meddwl am les anifeiliaid, gan gynnwys sut maen nhw'n gweld anifeiliaid a ddefnyddir mewn adloniant, fel milgwn neu anifeiliaid sy'n perfformio.

Trwy ein rhanddeiliaid, rydym hefyd yn gallu cyrraedd plant trwy bartneriaethau gydag elusennau fel Partneriaeth Addysg Anifeiliaid Anwes PDSA a Blue Cross, sy'n darparu rhaglenni addysg sy'n gysylltiedig â'r cwricwlwm mewn ysgolion. Er enghraifft:

- Mae Partneriaeth Addysg Anifeiliaid Anwes PDSA yn bartneriaeth rhanddeiliaid ar y cyd sy'n cynnig rhaglen aml-lefel am ddim ar gyfer ysgolion cynradd sy'n addysgu plant am y Pump o Anghenion Lles anifeiliaid. Mae'n cynnwys cynlluniau gwersi, cyflwyniadau a thafllenni gwaith sy'n cyd-fynd â'r cwricwlwm cenedlaethol gyda'u Gwobr PetWise bellach yn rhan o'r Brifysgol Plant
- Mae'r Blue Cross yn cynnig ystod eang o gynlluniau a gweithgareddau gwersi CA2, gan gynnwys pynciau fel "Pa anifail anwes sy'n iawn i chi?", "Y Pump o Anghenion Lles", a sesiynau dadlau ar faterion fel niwro. Mae'r adnoddau hyn wedi'u cynllunio i gynyddu empathi a hyrwyddo agweddau cyfrifol at anifeiliaid

Trwy wrando ar yr hyn y mae'r sefydliadau hyn yn ei ddysgu trwy eu gwaith, gallwn gadw ein polisiâu a'n hymdrechion addysg yn gyfredol. Mae hyn yn ein helpu i sicrhau ein bod yn cefnogi pobl ifanc i dyfu i fyny gyda charedigrwydd, empathi, a dealltwriaeth glir o sut y dylid trin anifeiliaid gyda gofal a pharch.

Enghraifft o hyn yw [Arolwg Plant ac Anifeiliaid Anwes 2025 y Bartneriaeth Addysg Anifeiliaid Anwes](#). Roedd hyn yn archwilio sut mae plant 7–11 oed yn deall anifeiliaid anwes, yn rhyngweithio â nhw ac yn gofalu amdanynt. Atebodd dros 1,000 o blant y cwestiynau a dangosodd i ni fod dealltwriaeth plentyn o sut mae anifeiliaid yn teimlo poen, llawenydd, ofn ac anwyldeb, yn dylanwadu'n gryf ar eu empathi, eu hymddygiad a'u hymdeimlad o gyfrifoldeb tuag atynt.

Credwn nad oes gan rasio milgwn unrhyw fudd addysgol, yn wahanol i sŵ. Rydym yn credu y gall y gwaharddiad helpu i newid agweddau trwy annog empathi a helpu plant i weld sut mae niweidio anifeiliaid yn ddrwg.

Dadansoddi'r dystiolaeth ac asesu'r effaith

Pan fyddant yn rasio, mae rhai milgwn yn cael eu hanafu. Mae elusennau anifeiliaid wedi helpu i ddweud wrthym beth oedd yn digwydd, ac roedd llawer o bobl yn cytuno nad oedd yn garedig i'r milgwn.

Bwrdd Milgwn Prydain Fawr (GBGB) sydd yn rheoleiddio'r diwydiant. Mae ganddyn nhw reolau ynglŷn â sut y dylid gofalu am filgwn, sut y dylid rhedeg rasys, a beth sy'n digwydd os bydd rhywun yn torri'r rheolau. Maen nhw'n gwneud yn siŵr bod pawb yn dilyn y rheolau a bod y milgwn yn cael eu trin yn garedig ac yn ddiogel.

Er bod yna reolau i gadw milgwn yn ddiogel, fe wnaethom edrych ar yr wybodaeth a phenderfynu bod y risgiau yn dal yn rhy uchel. Roedd gormod o filgwn yn cael eu hanafu. Dangosodd ymgynghoriad cyhoeddus fod llawer o bobl yng Nghymru yn cefnogi gwaharddiad, nid dim ond rheolau gwell.

Yr unig drac rasio yng Nghymru yw [Valley Greyhound Stadium](#) yn Ystrad Mynach, sydd yng Nghyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili. Byddwn yn gweithio gyda'r rhai sy'n ymwneud â rasio i helpu'r milgwn i ddod o hyd i gartrefi newydd os oes angen, ac fel y gall pobl sy'n gweithio ar y trac rasio ddod o hyd i swyddi newydd.

Nid oes llawer o dystiolaeth na gwybodaeth ar gael am y berthynas rhwng rasio milgwn a phlant a phobl ifanc. O ganlyniad, ychydig sy'n hysbys am sut y gallai gwaharddiad posibl effeithio arnynt. Er enghraifft, rydym yn gwybod y bydd rhai teuluoedd yn cael eu heffeithio gan golli incwm, ond nid ydym yn gwybod sut y bydd plant a phobl ifanc yn y teuluoedd hynny yn cael eu heffeithio.

Ni chaiff unrhyw un o dan 18 oed hyfforddi na rasio milgi. Ond gall plant a phobl ifanc fynychu'r rasys. Nid ydym yn gwybod faint o'r rhai sy'n mynychu sydd o dan 18 oed, neu a ydyn nhw'n lleol i'r ardal. Gofynnwyd i'r Valley Greyhound Stadium trwy'r Grŵp Gweithredu am yr wybodaeth hon, ond nid ydym wedi'i chael ganddynt hyd yma.

Rydym wedi sefydlu Grŵp Gweithredu i ystyried holl effeithiau'r gwaharddiad. Bydd y Grŵp yn chwarae rôl ganolog wrth roi cyngor ac arweiniad ymarferol i ni. Bydd eu harbenigedd yn hanfodol wrth reoli effeithiau ymarferol y ddeddfwriaeth. Os byddwn yn darganfod mwy am yr effeithiau ar blant a phobl ifanc yn ystod camau craffu'r Bil, byddwn yn diweddar'u'r ddogfen hon.

Erthyglau UNCRC

Rydym wedi cyfeirio at erthyglau [UNCRC](#) i weld pa rai sy'n berthnasol i'r gwaharddiad. Mae'r canlynol yn nodi beth rydyn ni wedi meddwl amdano ac a fydd y gwaharddiad yn cyflawni'r erthyglau, neu a fydd gennym waith i'w wneud.

Erthyglau CCUHP neu Protocol Dewisol	Gwelliannau neu heriau	Esboniad
Erthygl 5: Dylai llywodraethau barchu hawliau a chyfrifoldebau teuluoedd i gyfarwyddo ac arwain eu plant fel eu bod, wrth iddynt dyfu, yn dysgu sut i ddefnyddio eu hawliau'n briodol.	Gwelliant	Credwn y bydd gwahardd rasio milgwn yn helpu i gyfrannu at annog agweddau parchus a chyfrifol tuag at anifeiliaid. Gall teuluoedd helpu plant i ddeall hyn wrth iddynt ddatblygu.
Erthygl 12: Mae gan blant yr hawl i leisio'u barn ynghylch yr hyn a ddylai ddigwydd pan fo oedolion yn gwneud penderfyniadau sy'n effeithio arnynt, ac i'w barn gael ei hystyried.	Gwelliant	Mae ein gwaith gydag elusennau a sefydliadau eraill yn golygu bod plant wedi gallu cyfrannu'n anuniongyrchol at y penderfyniad i wahardd rasio milgwn. Ystyriwyd gwybodaeth flaenorol o ddeisebau ac ymgynghoriad, yr oedd pawb yn cael cyfrannu atynt. Yn ein barn ni, bydd gwahardd rasio milgwn yn helpu i gyfrannu at annog plant i barchu anifeiliaid ac ymddwyn yn gyfrifol â nhw. Gall teuluoedd helpu plant i ddeall hyn wrth iddynt ddatblygu.

Erthyglau CCUHP neu Brotocol Dewisol	Gwelliannau neu heriau	Esboniad
<p>Erthygl 27 Mae gan blant yr hawl i safon bywyd sy'n ddigon da i ddiwallu eu hanghenion corfforol a meddyliol. Dylai'r Llywodraeth helpu rhieni na allant fforddio i ddarparu hyn.</p> <p>Erthygl 30 – Mae gan blant yr hawl i ddysgu a defnyddio iaith ac arferion eu teuluoedd, p'un a yw'r rhain yn cael eu rhannu gan fwyafrif y bobl neu beidio.</p>	<p>Her</p>	<p>Nid oes gennym unrhyw dystiolaeth i gefnogi cysylltiad rhwng teuluoedd y rhai sy'n ymwneud â rasio milgwn a'u plant a'u pobl ifanc. Mae cynrychiolwyr y trac rasio ar y Grŵp Gweithredu wedi dweud wrthym y bydd effaith negyddol ar deuluoedd. Ein her fydd eu helpu nhw, a'u teuluoedd i addasu ar ôl y gwaharddiad.</p>

Ein nod yw cydbwysu buddiannau'r rhai yr effeithir arnynt gan y gwaharddiad ar rasio milgwn. Rydym wedi ceisio osgoi, lleihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol a byddwn yn monitro ei effaith dros amser. Byddwn yn parhau i weithio gyda rhanddeiliaid i ddeall unrhyw effeithiau posibl.

Dylech ystyried a yw unrhyw rai o Hawliau Dinasyddion yr UE (y cyfeirir atynt yn yr Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb) yn ymwneud â phobl ifanc hyd at 18 oed.

Ni ystyrir y bydd y Bil yn effeithio'n benodol ar ddinasyddion yr UE, EEA na dinasyddion y Swistir (y mae eu hawliau'n cael eu diogelu gan y Cytundebau Hawliau Dinasyddion) o'i gymharu â phobl eraill sy'n byw yng Nghymru, gan gynnwys y rheini hyd at 18 oed.

Cyngor i weinidogion a'u penderfyniad

Cyflwynodd y Dirprwy Brif Weinidog y Bil yn ystod hydref 2025, gyda chrynodeb o'r dadansoddiad a nodir ym Memorandwm Esboniadol y Bil. Mae dadansoddiad o'r effeithiau hyn wedi cael ei ddefnyddio i lunio dyluniad y Bil.

Mae'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant hwn wedi'i gytuno gan James Morris sef Uwch Swyddog Cyfrifol y Bil. Mae Gweinidogion wedi cytuno ar ganfyddiadau'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant.

Cyhoeddi'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Mae'r ail argraffiad hwn o'r CRIA yn diweddarar'r argraffiad cyntaf a gyhoeddwyd yn hydref 2025 ar wefan Llywodraeth Cymru, ochr yn ochr â'r Bil.

Cyfathrebu â phlant a phobl ifanc

Gan weithio ar y cyd â'n Grŵp bridio cŵn yn gyfrifol a pherchnogaeth gyfrifol ar gŵn, mae'r Grŵp Gweithredu'n ein helpu i ddeall beth mae plant a phobl ifanc yn ei feddwl am y gwaharddiad.

Rydym yn bwriadu gweithio gydag elusennau anifeiliaid ac eraill drwy'r Grŵp Gweithredu i sicrhau bod barn plant a phobl ifanc yn cael eu hystyried.

Monitro ac Adolygu

Bydd y ddeddfwriaeth yn cael ei hadolygu ddim hwyrach na thair blynedd ar ôl iddi ddod i rym. Bydd ei heffaith yn cael ei hystyried, ochr yn ochr ag adborth gan awdurdodau gorfodi a rhanddeiliaid.

Daw'r gwaharddiad i rym rhwng 2027 a 2030. Mae hyn yn rhoi'r hyblygrwydd i ni sicrhau cyfnod pontio llyfn, gan helpu i leihau unrhyw effaith negyddol i'r rhai yr effeithir arnynt, gan gynnwys y cŵn, eu perchnogion, cymunedau lleol, a'r rhai sy'n ymwneud â rasio neu ailgartrefu cŵn. Bydd y Grŵp Gweithredu yn chwarae rôl ganolog yn ystod y cyfnod hwn, gan ddarparu arweiniad, cefnogi rhanddeiliaid a helpu i nodi a liniaru risgiau posibl. Gall y grŵp gyfrannu at y broses adolygu ffurfiol, gan gynnig mewnwelediadau a

thystiolaeth i asesu effeithiolrwydd y ddeddfwriaeth a llywio unrhyw bolisi yn y dyfodol.
Bydd y wybodaeth hon yn cefnogi'r gwaith o adolygu a monitro'r Bil.